

Vocabulari d'enginyeria industrial

Llenguatges Específics
Sèrie Menor, 5

Vocabulari d'enginyeria industrial

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CIÈNCIA
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA
COLOMAR EDITORS

DIRECTOR
Josep Lacreu

DISSENYADOR
Vicent Almar

MAQUETADOR
Donís Seguí

© D'aquesta edició: Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa i Política Lingüística - Colomar Editors

ISBN: 84-87593-18-6

Dipòsit legal: V-3249-1993

Impressió: Gràfiques Colomar S.A. Oliva (la Safor)

PRESENTACIÓ

Amb aquesta col·lecció de diccionaris, la Generalitat i les universitats valencianes volen contribuir a augmentar la presència del valencià en l'àmbit universitari. Es tracta d'una iniciativa tendent a facilitar a alumnes i professors l'assimilació del vocabulari bàsic de les diverses disciplines científiques que constitueixen la matèria curricular dels nivells superiors de l'ensenyament.

Al recer d'aquesta idea, la col·lecció s'ha dissenyat amb un format de butxaca, perquè siga una eina de consulta fàcil, que puga acompanyar els usuaris en les seues tasques de cada dia, resolent-los alguns dels problemes que es presenten fent classe, prenent apunts, etc.

Partint de la nostra realitat sociolingüística, i a fi de donar la màxima utilitat a aquests llibrets, la selecció de paraules s'ha fet des d'una doble perspectiva. En primer lloc, s'ha volgut, és clar, que hi estigueren el màxim nombre de paraules que conformen el vocabulari bàsic de cada matèria; i, en segon lloc, s'ha intentat també introduir-hi aquells mots que, per les diferències existents entre el castellà i el valencià, podien aportar una informació particularment profitosa per a evitar les interferències que inevitablement es produeixen pel contacte entre les llengües.

Jesús Huguet i Pascual

Director general de Política Lingüística

ABREVIATURES UTILITZADES

<i>adj.</i>	adjectiu	<i>m.</i>	substantiu masculí
<i>Cast.</i>	castellà	<i>pl.</i>	plural
<i>f.</i>	substantiu femení	<i>v. tr.</i>	verb transitiu

A

absorció *f.* **1.** Transferència d'energia entre dos sistemes mecànics oscil·latoris. **2.** Penetració d'una substància en el si d'una altra al nivell molecular, amb la formació d'una solució, d'un complex d'inclusió o d'una veritable combinació química.

- *Cast.* absorción.

acabament *m.* Conjunt d'operacions a què és sotmés un article, una vegada llesta la seua fabricació pròpiament dita, per tal de fer-lo comercialment adequat i donar-li la presentació i les característiques definitives.

- *Cast.* acabado.

acritud *f.* Estat adquirit pels metalls en ser deformats plàsticament en fred, caracteritzat per l'augment de la duresa i de la fragilitat.

- *Cast.* acritud.

admitància *f.* Relació per quocient entre la intensitat i la tensió en un corrent altern.

- *Cast.* admitancia.

aïllador *m.* Peça de material dielèctric que serveix de suport als conductors elèctrics en les línies aèries o en les instal·lacions interiors.

- *Cast.* aislador.

àlep *m.* **1.** En les turbines Francis, cadascuna de les paletes guexades que constitueixen el rodet i reben l'acció motriu de l'aigua. **2.** En les turbines de gas i en certs compressors rotatius, cadascuna de les peces metàl·liques, en forma de paletes fixades al rotor, que reben l'acció motriu del gas.

- *Cast.* álabe.

alitzarina *f.* Colorant roig que serveix de primera matèria per a l'obtenció d'altres colorants.

- *Cast.* alizarina.

al·lotropia *f.* Existència de certs elements en dues o més formes, anomenats *al·lòtrops*, que, en el mateix estat físic, difereixen per les seues propietats físiques.

- *Cast.* alotropía.

ampere *m.* Unitat internacional de corrent elèctric i de força magnetomotriu.

- *Cast.* amperio.

amplificador *m.* Dispositiu emprat per a augmentar la tensió, el corrent o la potència de senyals electromagnètics.

- *Cast.* amplificador.

anell *m.* **1.** En les bombes i els motors hidràulics de paletes, peça que té un contorn interior de forma especial sobre la qual són aplicades constantment les paletes quan l'aparell funciona efectivament. **2.** En les màquines contínues de filar i de retòrcer, cercol fixat al balancer, concèntric amb les pues, de secció generalment en doble T, que serveix per a guiar el corredor.

- *Cast.* anillo.

anió *m.* Ió de càrrega negativa, format per un àtom o una molècula amb un o més electrons en excés.

- *Cast.* anión.

aprest *m.* Cadascun dels processos a què són sotmesos els productes tèxtils per tal de facilitar-ne la posterior elaboració o per comunicar-los l'aspecte, el tacte o altres propietats necessàries per a la venda o l'ús final.

- *Cast.* apresto.

arcada *f.* En les muntures jacquard, cadascun dels tirants que uneixen els encolers de la màquina amb les malles.

- *Cast.* arcada.

ariet, colp d' Fenomen que es produeix en les conduccions on circula un fluid quan es fa variar l'estat d'obertura d'un òrgan que hi és intercalat.

- *Cast.* golpe de ariete.

asíncron -a *adj.* No simultani.

- *Cast.* asíncrono -na.

aspi *m.* Instrument de diverses formes que serveix per a debanar i fer troques.

- *Cast.* aspa.

aspiatge *m.* Acció de debanar, o fer troques, amb l'aspi.

- *Cast.* aspado.

autoinducció *f.* Inducció electromagnètica produïda en un circuit per les variacions del corrent que hi circula.

- *Cast.* autoinducción.

axial Relatiu o pertanyent a un eix.

- *Cast.* axial.

azoic -a *adj.* Relatiu o pertanyent al grup azo.

- *Cast.* azoico -ca.

B

bainita *f.* Agregat de ferrita i de carbur de ferro que apareix, en forma inestable, en els acers i les foses, en transformar-se isotèrmicament l'austenita.

- *Cast.* bainita.

biela *f.* Peça rígida, generalment metàl·lica i d'una gran resistència, que en molts mecanismes i molts dispositius transmet el moviment d'un òrgan a un altre òrgan.

- *Cast.* biela.

biga *f.* Peça, generalment prismàtica, molt més llarga que ampla i disposada horitzontalment, que serveix per a suportar càrregues que no graviten directament sobre una paret o un pilar.

- *Cast.* viga.

bitlla *f.* **1.** Conjunt format per una peça buida de fusta tornejada, de material plàstic o bé un tub de cartó, i el fil que hi va enrotllat, disposat dins de la llançadora i que forma la trama del teixit. **2.** Trama que es posa a la llançadora, o ànima on va enrotllada.

- *Cast.* canilla.

blanqueig *m.* Conjunt de les operacions d'acabament, o cadascuna d'aquestes operacions, a què són sotmesos els tèxtils, els filats o els teixits, per tal d'eliminar-ne les impureses que els acolorixen.

- *Cast.* blanqueo.

bobina *f.* Dispositiu format per un conductor elèctric aïllat i enrotllat formant un cert nombre d'espines disposades en diverses capes i destinat a crear un camp magnètic en passar-hi un corrent elèctric.

- *Cast.* bobina.

bobinatge *m.* **1.** Operació de formar bobines enrotllant el fil, el paper, etc., entorn de l'ànima. **2.** Conjunt d'operacions de muntatge de les bobines en una màquina elèctrica. **3.** Conjunt de bobines d'una màquina elèctrica.

- *Cast.* bobinado.

bomba *f.* Aparell destinat a provocar el moviment d'un fluid al llarg d'un conducte en un sentit determinat mitjançant una aportació d'energia mecànica, que és transformada en un augment d'altura de càrrega.

- *Cast.* bomba.

born *m.* Peça conductora d'un dispositiu, màquina, aparell, etc., elèctrics que serveix per a efectuar les connexions dels conductors extrems, que són subjectats mitjançant una brida, una femella o un cargol.

- *Cast.* borne.

C

cabal *m.* Magnitud que expressa la quantitat de fluid que, per unitat de temps, travessa una secció del conducte pel qual circula.

- *Cast.* caudal.

calandratge *m.* Operació de sotmetre un teixit, paper, cautxú, etc., a l'acció d'una calandra.

- *Cast.* calandrado.

cànem *m.* Fibra tèxtil d'origen vegetal obtinguda del cànem.

- *Cast.* cáñamo.

canilla *f.* Bitlla.

- *Cast.* canilla.

canonada *f.* Conducte de forma tubular destinat al transport de fluids i eventualment de matèries granulars i pulverulentes.

- *Cast.* tubería.

carburació *f.* **1.** Acció de carburar l'aire, que té lloc o bé al carburador o bé per injecció del carburant directament al cilindre o abans de la vàlvula d'aspiració.

2. Enriquiment d'un metall en carboni.

- *Cast.* carburación.

cardar *v. tr.* Pentinar la llana, el cotó, etc., amb la carda per poder filar-la millor.

- *Cast.* cardar.

cardatge *m.* Operació d'acabament a què són sotmesos alguns teixits per tal de produir en la superfície un pèl més o menys llarg.

- *Cast.* cardado.

carretó *m.* Vehicle, generalment motoritzat, emprat per al transport de material i sovint proveït de mecanismes adequats per a l'elevació de la càrrega que és transportada.

- *Cast.* carretilla.

catió *m.* Ió de càrrega positiva, format per un àtom o una molècula que ha perdut electrons.

- *Cast.* catión.

cavitació *f.* Conjunt de fenòmens relacionats amb l'aparició de cavitats a l'interior d'una massa líquida en moviment, quan la pressió ateny valors prou baixos.

- *Cast.* cavitación.

cel·lulosa *f.* Polisacàrid macromolecular, principal constituent de les parets cel·lulars dels vegetals superiors i el compost orgànic natural més abundant.

- *Cast.* celulosa.

centrífug -a *adj.* Que tendeix a allunyar o a allunyar-se del centre.

- *Cast.* centrífugo -ga.

centrípet -a *adj.* Que tendeix cap al centre, dirigit cap al centre.

- *Cast.* centrípeto -ta.

cèrcol *m.* Peça en forma de corona cilíndrica.

- *Cast.* aro.

cicle *m.* **1.** Sèrie de fases i de canvis efectuats segons una successió ordenada, mitjançant la qual un mecanisme, una substància o un sistema són obligats, periòdicament o no, a tornar a llurs condicions inicials. **2.** Sèrie d'operacions efectuades pels gasos operants al cilindre que es repeteixen periòdicament.

- *Cast.* ciclo.

cigonyal *m.* Arbre de transmissió de força que fa de manovella del conjunt biela-manovella i transforma els moviments alternatius en moviments de rotació o

- viceversa.
- *Cast.* cigüeñal.
- cisteïna** *f.* Aminoàcid no essencial, polar, sense càrrega, que conté un grup mercapto.
- *Cast.* cisteïna.
- cistina** *f.* Aminoàcid no essencial obtingut per oxidació de la cisteïna.
- *Cast.* cistina.
- clavilla** *f.* Peça aïllant amovible amb un o diversos contactes metàl·lics que poden ser introduïts en els alvèols d'una presa de corrent a fi d'establir una connexió elèctrica.
- *Cast.* clavija.
- collector** *m.* **1.** En certs tubs electrònics, elèctrode que recull els electrons o els ions de l'interior del tub. **2.** Un dels elèctrodes principals d'un transistor. **3.** Element de les màquines rotatives elèctriques de corrent continu i també d'alguns tipus de les de corrent altern. **4.** Conducció principal destinada a la distribució d'un fluid per conduccions secundàries o a rebre'l d'aquestes per eliminar-lo.
- *Cast.* colector.
- colorant** *m.* Substància acolorida que, en ser absorbida per altres materials en què es dispersa o en reaccionar-hi, els proporciona un grau determinat de coloració.
- *Cast.* colorante.
- commutador** *m.* Aparell per a interrompre un circuit i connectar-ne un altre.
- *Cast.* conmutador.
- compressor** *m.* **1.** Circuit electrònic que redueix la dinàmica d'un senyal a fi de poder transmetre'l o enregistrar-lo en un medi que té una dinàmica inferior, limitada per un nivell màxim i per un nivell de sorolls de fons. **2.** Màquina destinada a transportar un gas o un vapor des d'un punt, a baixa pressió, a un altre on la pressió és més elevada.
- *Cast.* compresor.
- conductància** *f.* En un circuit de corrent altern, component real del vector admitància.
- *Cast.* conductancia.
- connexió** *f.* Acoblament de dos sistemes, circuits, aparells, etc., elèctrics mitjançant un o més conductors.
- *Cast.* conexión.
- contactor** *m.* Interruptor que es tanca per la força d'un electroimant.
- *Cast.* contactor.
- corriola** *f.* Roda de superfície lateral en forma de canal, solidària amb un arbre, l'eix del qual és el geomètric de la roda, que permet transmetre un moviment a un arbre (o rebre un moviment d'un altre arbre) mitjançant corretges.
- *Cast.* polea.
- corró** *m.* Cilindre sòlid fet de fusta, de metall, de pedra o d'una altra matèria dura, emprat per a aplanar, escalfar, conduir, arrossegar, enrotllar, reduir el fregament, estirar, etc.
- *Cast.* rodillo.
- cotó** *m.* Fibra tèxtil natural procedent de les llavors del cotoner.
- *Cast.* algodón.
- cromàtic -a** *adj.* Relatiu o pertanyent al color o als colors.
- *Cast.* cromático -ca.
- cromatografia** *f.* Mètode d'anàlisi immediat basat en la percolació d'una fase líquida o gasosa al llarg d'una fase estacionària, que pot ser sòlida o bé líquida fixa impregnant un suport inert; els components de la mescla se separen d'acord amb llur distinta velocitat de migració tot al llarg de la fase estacionària.
- *Cast.* cromatografía.
- culata** **1.** Peça de material ferromagnètic no recoberta d'enrotllament i destinada a unir magnèticament els nuclis d'un electroimant o d'un transformador o bé els pols d'una màquina elèctrica. **2.** Peça de ferro fos que va collada a la part superior del bloc del motor.
- *Cast.* culata.

D

decatissatge *m.* Tipus d'acabament que es dóna a les peces de teixits de llana pura o en mescla per tal de disminuir i regularitzar la lluentor que poden haver adquirit en el premsatge i donar-los alhora un tacte ple i esponjós.

- *Cast.* decatizado.

delga *f.* Lamella.

- *Cast.* delga.

dendrita *f.* **1.** Figura de forma arborescent produïda en un mineral per l'acció d'un altre d'estrany. **2.** Agregat cristal·lí de forma arborescent.

- *Cast.* dendrita.

densitat *f.* Quantitat de massa per unitat de volum.

- *Cast.* densidad.

dent *f.* **1.** Cadascun dels elements tallats sobre el cos base d'una roda d'un engranatge que permeten transmetre el moviment a una altra roda dentada. **2.** En una màquina elèctrica, part sortint del ferro (de l'estator o del rotor) compresa entre dues ranures consecutives.

- *Cast.* álabe, diente.

descruatge *m.* Operació de deslliurar els materials tèxtils dels greixos, les resines, les gomes, etc., que els recobreixen en estat cru o natural o que se'ls ha aplicat posteriorment.

- *Cast.* descrudado.

desfasament *m.* Diferència entre les fases instantànies de dues magnituds periòdiques de la mateixa freqüència.

- *Cast.* desfase.

diagrama *m.* Representació gràfica d'un

fenomen, d'una llei o de la distribució de les parts d'una cosa.

- *Cast.* diagrama.

diamagnetisme *m.* Propietat de certes substàncies caracteritzades pel fet de posseir una susceptibilitat magnètica negativa.

- *Cast.* diamagnetismo.

díode *m.* Dispositiu electrònic proveït de dos elèctrodes (ànode i càtode), que té la propietat de ser conductor en el sentit ànode-càtode, però no al revés.

- *Cast.* diodo.

disc *m.* Cos cilíndric la base del qual és molt gran respecte a l'altura.

- *Cast.* disco.

dislocació *f.* Conjunt de defectes lineals que destrueixen la regularitat de la xarxa cristal·lina d'un cristall real.

- *Cast.* dislocación.

distribució *f.* **1.** Transmissió d'energia elèctrica fins a les instal·lacions que la utilitzen. **2.** Mecanisme que assegura la successió adequada de cadascuna de les fases del cicle d'un motor tèrmic.

- *Cast.* distribución.

dopatge *m.* Addició de petites quantitats d'impureses mitjançant diversos procediments a un semiconductor intrínsec a fi de modificar-ne les propietats, convertint-lo, així, en extrínsec.

- *Cast.* dopado.

dosatge *m.* Operació de fixar la dosi en què una substància ha d'entrar en la composició d'una altra.

- *Cast.* dosado.

duròmetre *m.* Aparell per a fer els assajos de duresa dels materials segons una escala

determinada.

• *Cast.* durómetro.

E

eix *m.* **1.** Peça col·locada transversalment sota un vehicle que uneix dues rodes oposades, cadascuna de les seues extremitats entrant dins la caixa del botó de la roda. **2.** Peça cilíndrica o espiga al voltant de la qual giravolta una roda, o que ho fa ensem amb la roda.

• *Cast.* eje.

electrocinètica *f.* Part de l'electricitat que estudia el comportament de les càrregues elèctriques en moviment.

• *Cast.* electrocinética.

elèctrode *m.* **1.** Conductor elèctric a través del qual pot entrar un corrent elèctric en un medi o eixir-ne. **2.** Barra constituïda per un nucli metàl·lic (material d'aportació) i un recobriment no metàl·lic o només parcialment metàl·lic (fundent, escorificat) utilitzada per a la deposició del material d'aportació en efectuar soldadures.

• *Cast.* electrodo.

electroforesi *f.* Mètode de separació d'una mescla de partícules amb càrrega elèctrica en solució basat en llurs diferents velocitats de migració en ser sotmesa la solució a l'acció d'un camp elèctric.

• *Cast.* electroforesis.

electromagnetisme *m.* **1.** Magnetisme produït per un corrent elèctric. **2.** Part de l'electricitat que estudia conjuntament els fenòmens elèctrics i magnètics.

• *Cast.* electromagnetismo.

electroquímica *f.* Part de la química física que estudia les relacions existents entre l'energia elèctrica i l'energia química.

• *Cast.* electroquímica.

electrostàtica *f.* Part de l'electricitat que estudia les interaccions entre les càrregues elèctriques en repòs.

• *Cast.* electrostática.

electrovàlvula *f.* Vàlvula accionada elèctricament el moviment de la qual és produït per un electroimant.

• *Cast.* electroválvula.

èmbol *m.* Òrgan de certes màquines, de forma cilíndrica, que es pot moure amb moviment alternatiu a l'interior d'un cilindre.

• *Cast.* émbolo.

encebament *m.* **1.** Iniciació més o menys ràpida d'una descàrrega elèctrica en un gas.

2. Conjunt de fenòmens transitoris que precedeixen l'establiment del valor permanent de la fem i del corrent d'excitació d'una dinamo autoexcitada. **3.** Acció d'omplir o de mantenir plena de líquid la canonada d'aspiració d'un òrgan de bombament perquè es pugui produir la succió normal de líquid.

• *Cast.* cebado.

enrotllament *m.* Conjunt de conductors aïllats, enrotllats al voltant d'un nucli magnètic o disposats en ranures, que constitueix el circuit elèctric de certs aparells, i especialment de les màquines elèctriques.

• *Cast.* arrollamiento, devanado.

entalpia *f.* Magnitud termodinàmica, funció d'estat del sistema físic considerat.

• *Cast.* entalpía.

entropia *f.* Magnitud termodinàmica, funció d'estat del sistema.

• *Cast.* entropía.

equilibri *m.* Estat de repòs o de moviment uniforme d'un cos.

- *Cast.* equilibrio.

equipotencial *adj.* Dit de les línies o superfícies en les quals no hi ha diferència de potencial entre els seus punts.

- *Cast.* equipotencial.

escombreta *f.* Peça conductora destinada a establir la connexió elèctrica d'un òrgan mòbil amb un òrgan fix.

- *Cast.* escobilla.

esgotament *m.* Fixació, damunt del gènere que es tenyeix, de la quantitat més gran possible de colorant del bany de tintura.

- *Cast.* agotamiento.

espectre *m.* Descomposició d'una ona composta en ones simples de longituds d'ona característiques.

- *Cast.* espectro.

espectroscòpia *f.* Branca de la física-química que té per objecte l'anàlisi de les propietats físiques i químiques de la matèria mitjançant l'espectre de les radiacions.

- *Cast.* espectroscopia.

estampació *f.* **1.** Acció d'aplicar a un teixit blanc o tenyit llis unes pastes colorants,

formant un dibuix. **2.** Conjunt d'operacions a què és sotmesa una planxa o una làmina metàl·lica a fi d'obtenir, per deformació plàstica, un objecte amb una forma geomètrica determinada.

- *Cast.* estampación.

estator *m.* Part fixa d'un mecanisme (en contraposició amb la part mòbil que gira, anomenada *rotor*).

- *Cast.* estator.

estiratge *m.* **1.** Operació de calibrar barres o tubs metàl·lics, laminats en calent, per reducció de la seua secció fent-los passar a través d'una filera al mateix temps que són sotmesos a un esforç de tracció. **2.** Operació que té per finalitat l'aprimament de les cintes i metxes per mitjà d'un allargament d'aquestes.

- *Cast.* estirado, estiraje.

estricció *f.* Disminució ràpida d'una secció d'un cos sotmés a un esforç de tracció.

- *Cast.* estricción.

excitació *f.* Producció del flux magnètic d'inducció en una màquina elèctrica.

- *Cast.* excitación.

F

farad *m.* Unitat internacional de capacítància.

- *Cast.* faradio.

fasímetre *m.* Aparell per a mesurar la diferència de fase entre dues magnituds elèctriques alternes de la mateixa freqüència.

- *Cast.* fasímetro.

fasor *m.* Vector emprat per a representar magnituds elèctriques alternes escalars que varien sinusoidalment amb el temps, i que permet ser tractat com un nombre complex la part real del qual és igual a la magnitud que representa.

- *Cast.* fasor.

ferrita *f.* Substància ferrimagnètica composta per òxid de ferro trivalent i òxid d'un altre metall divalent.

- *Cast.* ferrita.

ferromagnetisme *m.* Qualitat que tenen algunes substàncies de posseir una susceptibilitat magnètica positiva molt gran.

- *Cast.* ferromagnetismo.

fibra *f.* Cadascun dels elements sòlids, flexibles, filiformes de llargada limitada però molt superior al gruix, que formen la floca.

- *Cast.* fibra.

fibroïna *f.* Proteïna fibrosa de la seda formada per una cadena molecular amb quatre aminoàcids neutres.

- *Cast.* fibroïna.

fil *m.* **1.** Cos de forma capil·lar, molt prim, flexible, d'una llargària indefinida, format ajuntant fibres i filaments i que serveix per a cosir, teixir, etc. **2.** Cos metàl·lic, flexible, de forma capil·lar i de longitud indefinida,

generalment recobert per una capa aïllant, emprat per a conduir l'electricitat.

- *Cast.* hilo.

filament *m.* **1.** Conductor filiforme que esdevé incandescent en passar-hi el corrent elèctric. **2.** Cos filiforme de longitud indefinida, com ara les sedes.

- *Cast.* filamento.

filar *v. tr.* **1.** Reduir a l'estat filiforme qualsevol fibra tèxtil. **2.** Transformar en fil, per mitjà del procediment d'extrusió en calent, un bloc d'acer o de qualsevol metall no ferrós.

- *Cast.* hilar.

filatura *f.* **1.** Conjunt d'operacions a què se sotmet una fibra tèxtil per reduir-la a fil. **2.** Conjunt d'operacions que permeten obtenir un feix de filaments artificials o sintètics a partir de la matèria primera en forma de massa viscosa.

- *Cast.* hilatura.

filtre *m.* Dispositiu que separa freqüències o bandes de freqüències del camp electromagnètic.

- *Cast.* filtro.

floca *f.* Qualsevol matèria tèxtil abans d'entrar en manufactura.

- *Cast.* floca.

flux *m.* Moviment d'energia o de partícules a través d'una superfície real o fictícia.

- *Cast.* flujo.

fluxòmetre *m.* Aparell per a mesurar un flux magnètic.

- *Cast.* fluxómetro.

forqueta *f.* Part d'una torre en forma de dues branques sobre els extrems superiors

de les quals descansa el travesser.

- *Cast.* horquilla.

fotoconductor -a *adj.* Que condueix el corrent elèctric en ser exposat a la llum.

- *Cast.* fotoconductor -ra.

fotodíode *m.* Díode sensible a la llum.

- *Cast.* fotodiodo.

fotòmetre *m.* Dispositiu o aparell per a mesurar magnituds fotomètriques.

- *Cast.* fotómetro.

fotovoltaica, cèl·lula Cèl·lula que genera un voltatge en incidir-hi la llum.

- *Cast.* célula fotovoltaica.

fulardar *v. tr.* Impregnar teixits amb un

líquid o una pasta per a llur tintura, aprest, acabament, impermeabilització, etc.

- *Cast.* fulardar.

fus *m.* Barreta giradissa destinada a tòrcer o enrotllar un fil o a sostenir una bobina o un rodet que roda mentre es desenrotlla el fil.

- *Cast.* huso.

fusible *m.* Element o dispositiu de protecció del circuit o del conjunt de circuits d'un aparell, d'una instal·lació, etc., contra les sobrecàrregues o els curts circuits accidentals.

- *Cast.* fusible.

G

galga *f.* **1.** Planxa d'acer o bloc prismàtic de petites dimensions, d'un gruix determinat, que s'empra per a calibrar o regular la separació entre dues peces, dues barres, dos cilindres, etc. **2.** Sistema per a la mesura de la finor de les màquines i dels gèneres de punt i que s'expressa pel nombre d'agulles per unitat de longitud.

- *Cast.* galga.

gerga *f.* Tela gruixuda i basta.

- *Cast.* sarga.

guspira *f.* Descàrrega brusca i transitòria, de curta durada, que es produeix entre dos conductors o dos elèctrodes suficientment pròxims, situats en un gas o a l'aire, i entre els quals existeix una elevada diferència de potencial.

- *Cast.* chispa.

H

henry *m.* Unitat internacional d'inductància elèctrica.

- *Cast.* henrio.

hidrodinàmica *f.* Part de la hidràulica i de la mecànica de fluids que estudia el moviment dels líquids en relació amb les forces que el produeixen.

- *Cast.* hidrodinámica.

hidrostàtica *f.* Part de la hidràulica i de la mecànica de fluids que estudia el comportament mecànic dels líquids i, per extensió, de molts gasos, quan es troben en

equilibri dins d'un camp de forces.

- *Cast.* hidrostática.

hipòtesi *f.* En ciències experimentals, proposició conjectural formulada amb vista a l'orientació de la investigació i destinada a la verificació empírica.

- *Cast.* hipótesis.

histèresi magnètica Fenomen pel qual la imantació d'un material depèn no sols de la intensitat del camp magnètic, sinó també dels valors anteriors del camp.

- *Cast.* histéresis magnética.

impedància *f.* Quocient entre la tensió i el corrent en un circuit de corrent altern.

- *Cast.* impedancia.

indi *m.* Substància colorant de tinta, de color blau.

- *Cast.* índigo.

inducció electromagnètica Producció d'una força electromotriu en un circuit tancat travessat per un flux magnètic variable.

- *Cast.* inducción electromagnética.

inductor *m.* Part d'una màquina elèctrica que conté l'enrotllament d'excitació.

- *Cast.* inductor.

induït -ida **1.** *adj.* Produït per la presència o la variació d'un camp elèctric o magnètic. **2.** *m.* Part d'una màquina elèctrica, acoblada magnèticament a l'inductor, on es genera una força electromotriu per inducció. **3. reacció d'induït** Fenomen

que consisteix en una alteració del flux magnètic d'una màquina elèctrica, a causa d'una força magnetomotriu produïda pel corrent induït.

- *Cast.* **1.** i **2.** inducido -da. **3.** reacció de inducido.

injecció *f.* **1.** Sistema d'alimentació dels motors alternatius de combustió interna que consisteix a injectar la quantitat adequada de combustible directament dins de la cambra de combustió o a l'entrada del cilindre. **2.** Tècnica d'emmotllament que consisteix a introduir l'aliatge a pressió en el motle i efectuar la solidificació en les mateixes condicions.

- *Cast.* inyección.

interruptor *m.* Aparell que s'utilitza per a interrompre un circuit elèctric.

- *Cast.* interruptor.

L

lamella *f.* Cadascuna de les peces de coure que formen el col·lector d'algunes màquines elèctriques rotatives.

- *Cast.* delga.

llana *f.* Fibra procedent del pèl de les ovelles i els moltons.

- *Cast.* lana.

llançadora *f.* Peça de fusta dura o de material sintètic en forma de barca, amb les extremitats afusades i guarnides amb puntes de ferro, que s'empra per a teixir.

- *Cast.* lanzadera.

lli *m.* Fibra tèxtil que s'obté de la planta del mateix nom.

- *Cast.* lino.

lligatge *m.* Ordre d'entrellaçament dels fils d'ordit amb les passades de trama en els teixits.

- *Cast.* ligamento.

lubrificació *f.* Acció d'impregnar amb una substància oliosa o greixosa les superfícies sòlides que llisquen en contacte mutu per tal de disminuir els efectes del fregament.

- *Cast.* lubricación, lubricación.

luminescència *f.* Emissió de llum caracteritzada perquè la intensitat de la radiació per a determinades longituds d'ona és més alta que la corresponent a la radiació tèrmica a la mateixa temperatura.

- *Cast.* luminiscencia.

M

maclat -ada *adj.* Que presenta macles.

- *Cast.* maclado -da.

magnetotriu, força Integral en una línia tancada de la component del camp magnètic en la direcció de la línia en cada punt.

- *Cast.* fuerza magnetomotriz.

màquina 1. Conjunt més o menys complex de peces sòlides que serveix per a transformar un tipus d'energia en treball o en un altre tipus d'energia, o bé per a aprofitar l'acció d'una força per tal de produir certs efectes. **2. màquina frigorífica** Màquina apta per a produir fred, generalment mitjançant l'evaporació d'un líquid. **3. màquina hidràulica** Màquina que intervé d'una manera activa en la manipulació mecànica d'un líquid. **4. màquina tèrmica** Màquina que transforma l'energia calorífica en energia mecànica.

- *Cast.* 1. máquina. 2. máquina frigorífica. 3. máquina hidráulica. 4. máquina térmica.

martensita *f.* Solució sòlida sobresaturada de carboni o carbur de ferro en ferro alfa.

- *Cast.* martensita.

massa *f.* Conjunt de peces metàl·liques, conductors i altres elements metàl·lics d'una instal·lació elèctrica, d'un aparell electrònic, etc., que són units elèctricament entre ells i al suport o base.

- *Cast.* masa.

matriu *f.* **1.** Xarxa lògica en forma de rectangle, constituïda per dues sèries de conductors paral·lels i proveïda dels borns corresponents d'entrada i d'eixida. **2.** Motle que dóna una empremta per la forma o el relleu.

- *Cast.* matriz.

mho *m.* Unitat corrent de conductància i d'admitància, igual a la inversa de l'ohm.

- *Cast.* mho.

micella *f.* Partícula col·loïdal situada en un sistema dispers i constituïda per un nucli amb càrrega envoltat d'una atmosfera iònica.

- *Cast.* micela.

microscopi *m.* Instrument òptic que, dotat d'una lent o d'unes quantes, augmenta la grandària de la imatge d'un objecte i el fa visible o bé observable en detall.

- *Cast.* microscopi.

modular *adj.* Constituit o format per mòduls.

- *Cast.* modular.

muntura *f.* Manera de disposar, en un teler, un cos jacquard o un pinte a fi de teixir un lligat, un dibuix o una classe determinada de roba.

- *Cast.* montura.

O

ohm *m.* Unitat internacional de resistència elèctrica i d'impedància.

- *Cast.* ohmio.

ondar *v. tr.* Donar forma ondada a un cos flexible, especialment a un producte laminar, com ara xapes metàl·liques i planxes de cartó o de plàstic.

- *Cast.* ondular.

ordir *v. tr.* Disposar paral·lelament una certa quantitat de fils enrotllats sobre un corró plegador destinat a un teler.

- *Cast.* urdir.

ordit *m.* Sèrie de fils que en la roba teixida van de llarg a llarg de la peça, paral·lelament a les vores.

- *Cast.* urdimbre.

oxidació *f.* **1.** Terme aplicat a qualsevol transformació en què un element augmenta el seu nombre d'oxidació. **2.** Formació d'òxid en la superfície del ferro o d'un altre metall, per l'acció de l'aire humit o per corrosió. **3. nombre d'oxidació** Nombre que s'assimila al nombre d'electrons que cal afegir a un àtom que forma part d'una combinació o que cal llevar-ne per a portar-lo al seu estat elemental.

- *Cast.* **1.** i **2.** oxidación. **3.** número de oxidación.

P

paramagnetisme *m.* Propietat de certes substàncies caracteritzades pel fet de posseir una susceptibilitat magnètica positiva.

- *Cast.* paramagnetismo.

passada *f.* **1.** Cada vegada que se sotmet alguna cosa a l'acció d'una màquina, d'un instrument, etc., especialment un teixit a l'acció d'una màquina d'acabar. **2.** Acció de sotmetre una peça al treball de l'eina durant un sol cicle mecànic de la màquina-eina. **3.** Cada llargada de trama o de fil que va de vora a vora d'un teixit o d'una xarxa. **4.** Cadascun dels rengles horitzontals de quadret del paper quadriculat emprat en teoria de teixits per a la representació gràfica dels lligats.

- *Cast.* pasada.

pectina *f.* Substància vegetal formada per àcids poligalacturònics, de cadena llarga, més o menys esterificats amb metanol.

- *Cast.* pectina.

pentinament *m.* Operació a què són sotmeses les fibres tèxtils per tal d'eliminar-ne les impureses i els botons, eliminar les fibres més curtes i disposar les fibres paral·lelament.

- *Cast.* peinado.

pèrdues *f. pl.* Diferència entre els valors d'una magnitud fornida a un sistema i la de la mateixa natura restituïda pel dit sistema.

- *Cast.* pérdidas.

peritèctic **-a** *adj.* Dit de la reacció isotèrmica i reversible que s'esdevé entre una fase sòlida ja formada i la fase líquida, durant el refredament d'un metall en estat líquid.

- *Cast.* peritèctico -ca.

perlita *f.* Mescla eutèctica de ferrita i cementita.

- *Cast.* perlita.

pigment *m.* Substància colorant d'origen natural, orgànica o inorgànica, o sintètica, insoluble i finament polvoritzada, que colora per superposició.

- *Cast.* pigmento.

pinte *m.* Nom de diferents instruments proveïts de pues, que serveixen per a pentinar les diverses fibres tèxtils.

- *Cast.* peine.

pistó *m.* Èmbol.

- *Cast.* pistón.

platabanda *f.* **1.** Motlura plana i llisa que sobreïx de la superfície d'una paret menys que la seua pròpia alçada. **2.** Pedra els dos extrems de la qual descansen damunt de columnes.

- *Cast.* platabanda.

plataforma **1.** Replà, peça plana horitzontal, que forma part d'una màquina, d'un vehicle, etc., destinada a posar-hi coses o a anar-hi algú. **2.** Superfície plana horitzontal elevada del sòl mitjançant quatre peus que li permeten ser desplaçada amb un carretó elevador, emprada com a element receptor de diverses càrregues.

- *Cast.* plataforma.

plegador *m.* **1.** Instrument o màquina que plega o serveix per a plegar. **2.** Corró de fusta, ferro, alumini, etc., amb pius a cada extrem, en el qual s'enrotllen els ordits, els teixits i els gèneres de punt. **3.** Mecanisme dels telers mecànics o de les màquines de

gènere de punt que enrotlla o plega el teixit o el gènere de punt fabricat. **4.** Collador. **5.** Corró del collador, recobert d'esmeril o de cinta proveïda de puntes metàl·liques que arrossega el teixit. **6.** Rotlle de roba enrotllada sobre una ànima, emprat en les operacions d'acabament. **7.** Barreta metàl·lica que, en la selfactina, abaixa el fil perquè s'enrotlle sobre la fusada i l'hi distribueix regularment. **8.** Mecanisme que apila el teixit, plegant-lo en llibre a causa del seu moviment de vaivé, a l'eixida de les màquines d'acabat.

- *Cast.* plegador.

politja *f.* Corriola.

- *Cast.* polea.

polsador *m.* Dispositiu amb un botó que, en ser pitjat, produeix el tancament o l'obertura d'un o més circuits elèctrics.

- *Cast.* pulsador.

precipitació *f.* Separació d'una solució en forma de precipitat.

- *Cast.* precipitación.

presa *f.* **1. a.** Connexió, derivació d'un aparell, instal·lació, cable, etc., que es fa per

posar-los en contacte amb un altre. **b.** Dispositiu, contacte, cable, etc., emprat per a fer una presa. **c. presa de terra** Conductor que es posa en contacte íntim amb el sòl a fi d'establir una connexió entre certes parts metàl·liques d'una instal·lació i terra, i protegir així la instal·lació. **2. a.** Enduriment d'un adhesiu, d'un aglutinant, en prendre. **b.** Obertura, endoll, derivació, etc., d'on ix o per on entra el fluid que ha d'accionar una màquina, alimentar un motor, etc.

- *Cast.* toma. **1. c.** toma de tierra.

pressió *f.* Força que és exercida perpendicularment a la unitat de superfície.

- *Cast.* presión.

procés *m.* Successió de fases que es repeteixen regularment en un fenomen, en un procediment industrial, etc.

- *Cast.* proceso.

proteïna *f.* Nom genèric de diferents polímers naturals formats per la unió d'aminoàcids mitjançant un enllaç peptídic.

- *Cas.* proteína.

R

radiació *f.* Emissió, absorció o transport d'energia en forma d'ones o de partícules.

- *Cast.* radiación.

ranura *f.* **1.** Solc practicat en una peça o objecte de matèria dura. **2.** Canal estreta i llarga que es practica en una peça metàl·lica per tal d'allotjar-hi els conductors d'un enrotllament.

- *Cast.* ranura.

ras *m.* Setí.

- *Cast.* raso.

reactància *f.* **1.** Component imaginària de la impedància en un circuit de corrent altern. **2. reactància capacitativa** Reactància negativa que és deguda a una capacítància pura. **3. reactància inductiva** Reactància positiva que és deguda a una inductància pura.

- *Cast.* **1.** reactancia. **2.** reactancia capacitativa. **3.** reactancia inductiva.

reducció *f.* **1. a.** Originalment terme emprat per a designar les transformacions dels òxids metàl·lics en els corresponents metalls lliures mitjançant eliminació d'oxigen. **b.** Terme emprat per a designar tots aquells processos de combinació d'un element o compost amb l'hidrogen. **c.** Modernament, terme que inclou qualsevol procés en què el nombre d'oxidació d'un element disminueix a causa del guany d'un o més electrons. **d.** Concepte aplicat a moltes reaccions de la química orgànica en les quals no es produeix un guany formal d'electrons, però sí un desplaçament d'aquests dins de la molècula. **2. a.** Transmissió que permet que l'arbre d'una

màquina pugui girar amb una velocitat inferior a la de l'arbre del motor que la mou. **b.** Relació entre la velocitat de rotació d'un arbre motor i de l'òrgan o màquina al qual transmet el moviment mitjançant un reductor de velocitat.

- *Cast.* reducción.

reflexió *f.* Canvi de direcció que experimenta una partícula o una ona en xocar contra un obstacle que pot ser un cos físic o un camp.

- *Cast.* reflexión.

refrigeració *f.* Operació consistent a fer abaixar la temperatura d'un cos per tal de prolongar-ne la conservació, evitar-ne un escalfament excessiu i perjudicial, permetre'n o facilitar-ne el funcionament, efectuar una operació química o física, etc.

- *Cast.* refrigeración.

remesa *f.* **1.** Nom que es dóna a una quantitat de fils d'ordit d'un passat en els lliços i que constitueix la totalitat del seu curs o una de les fraccions que el componen. **2.** Conjunt de lliços que comprenen la disposició completa de fils d'ordit degudament passats en funció del lligat que es vol obtenir.

- *Cast.* remesa.

rendiment *m.* **1.** En una reacció química, relació entre el nombre de mols del producte format i el nombre de mols d'un reactiu limitador en la seua formació, atesa l'estequiometria del procés. **2.** Relació de proporcionalitat establerta entre l'efecte útil obtingut en una màquina, en un mecanisme, en una instal·lació, etc., i l'energia

consumida per a obtenir-lo, entre l'efecte obtingut realment i el calculat teòricament, etc.

• *Cast.* rendimiento.

resiliència *f.* Resistència que presenten els sòlids al trencament per xoc, donada per una xifra que caracteritza la fragilitat del sòlid.

• *Cast.* resiliencia.

resistència *f.* **1.** Propietat que tenen els cossos de suportar l'acció d'agents mecànics, físics o químics, sense trencar-se, deformar-se, etc., sense ser atacats per aquests, etc. **2. a.** Relació constant entre la tensió elèctrica i la intensitat en determinats elements d'un circuit. **b.** Element d'un circuit caracteritzat pel fet que la tensió entre els seus extrems és proporcional a la intensitat que hi circula. **c.** Oposició que presenta un cos al pas del corrent elèctric, a causa de la qual l'energia elèctrica es converteix en calor.

• *Cast.* resistencia.

ressonància *f.* Fenomen físic en què algunes magnituds arriben a un màxim, a una freqüència determinada.

• *Cast.* resonancia.

retorsió *f.* **1.** Torsió del conjunt de dos o més fils que ja tenen una torsió individual. **2.** Nombre de voltes de retorsió per unitat de longitud d'un fil retort.

• *Cast.* retorsión.

retort *m.* **1.** Fil retort. **2.** Teixit de cotó blanquejat, amb lligat de plana, en què tant l'ordit com la trama són fils de dos caps retorçuts.

• *Cast.* retorcido.

rodet *m.* **1.** Roda hidràulica o roda proveïda d'àleps o de paletes de les turbines hidràuliques, dels compressors axials, de les turbobombes o de màquines semblants. **2.** Corriola, roda petita, etc., que serveix per a guiar el moviment d'un cable, d'una altra roda més grossa, o el d'algun altre element mecànic.

• *Cast.* rodete.

rotor *m.* Part mòbil que gira d'un mecanisme en contraposició a la part fixa, anomenada *estator*.

• *Cast.* rotor.

ròtula *f.* Articulació de ròtula.

• *Cast.* rótula.

S

saturació *f.* **1.** Condició existent en un circuit quan un increment en la magnitud actuant no produeix un nou increment en l'efecte d'aquesta magnitud. **2.** En un dispositiu electrònic, estat de conducció caracteritzat pel fet que la caiguda de tensió és petita i quasi constant, independentment del corrent, el qual ha de ser limitat pel circuit exterior. **3.** En un amplificador, estat o situació en què el senyal d'eixida és inferior al que correspondria d'acord amb el d'entrada, pel fet de ser aquest molt superior al previst com a normal per l'aparell.

- *Cast.* saturación.

seccionador *m.* Interruptor destinat a interrompre la continuïtat d'un circuit, d'un conductor, o a aïllar altres conductors només quan el corrent que el travessa és nul o molt feble.

- *Cast.* seccionador.

seda *f.* Filament elaborat amb la fibra del cuc de seda o d'una altra fibra animal.

- *Cast.* seda.

semblança dinàmica Correspondència entre els efectes causats per totes i cadascuna de les forces que actuen sobre el model de laboratori i els causats per totes i cadascuna de les forces corresponents que actuaran damunt el model a escala real.

- *Cast.* semejanza dinámica.

sericina *f.* Albuminoide gelatinós que és un dels principals constituents de la seda en brut.

- *Cast.* sericina.

setí *m.* Teixit de seda, cotó, lli o fibres químiques, sovint amb un ordit molt dens i de material lluent que forma llargues bastes d'ordit adjacents.

- *Cast.* satén, raso.

shunt *m.* **1.** Element connectat en paral·lel.

2. Element consistent en una resistència de precisió que es connecta en paral·lel amb un amperímetre per a ampliar-ne l'abast.

- *Cast.* shunt.

siemens *m.* Unitat de conductància (i d'admitància) en el sistema MKSA.

- *Cast.* siemens.

síncron -a *adj.* Que s'esdevé al mateix temps.

- *Cast.* síncrono -na.

sobrealimentació *f.* Introducció en el cilindre o els cilindres d'un motor de combustió interna d'una quantitat de fluid superior a la que el motor és capaç d'aspirar naturalment, per tal d'aconseguir una determinada pressió d'alimentació, o bé per tal d'augmentar-ne la potència per unitat de cilindrada.

- *Cast.* sobrealimentación.

sobrecàrrega *f.* **1.** Excés de càrrega sobre la càrrega nominal d'una màquina, d'una instal·lació, etc. **2.** Càrrega suplementària que pot haver de suportar una estructura, un aparell, una màquina, etc., en circumstàncies excepcionals i que ha de ser prevista en calcular-ne la resistència dels elements.

- *Cast.* sobrecarga.

socarrimadora *f.* Màquina de cremar els filats o teixits.

- *Cast.* chamuscadora.

solenoides *m.* Bobina cilíndrica enrotllada segons una hèlix de pas molt menuda.

- *Cast.* solenoide.

susceptància *f.* En un circuit de corrent altern, component imaginària del vector admitància.

- *Cast.* susceptancia.

T

tafetà *m.* **1.** Lligat de dos fils de curs, tant per ordit com per trama. **2.** Tela fina de seda, llisa i llustrosa, amb lligat de tafetà, ordit d'organdí i trama de seda tenyida en madeixa.

- *Cast.* tafetán.

tautomeria *f.* Tipus d'isomeria en què les espècies isomèriques existeixen en equilibri i poden interconvertir-se mitjançant processos reversibles.

- *Cast.* tautomería.

teixir *v. tr.* Fer tela o un treball anàleg entrellaçant fils o les bagues formades amb un sol fil, especialment entrellaçant fils pertanyents a dues sèries, els de l'una (ordit) perpendiculars als de l'altra (trama).

- *Cast.* tejer.

teixit *m.* **1.** Entrellaçament del fil o dels fils que formen una tela o treball anàleg. **2.** Tela formada per teixit.

- *Cast.* tejido.

tela *f.* Estructura feta amb fils entrellaçats que té una llargada i una amplada considerables i un gruix molt petit, especialment la feta amb lli o cànem, preferentment amb lligat de tafetà.

- *Cast.* tela.

teler *m.* Aparell o màquina per a teixir.

- *Cast.* telar.

tenacitat *f.* Propietat dels cossos que resisteixen els esforços de tracció deformant-se i estirant-se abans de trencar-se.

- *Cast.* tenacidad.

tensió *f.* **1.** En un camp elèctric, integral de línia del vector intensitat de camp entre dos punts del dit camp a través d'un camí

determinat. **2.** Estat del cos sol·licitat per forces que el mantenen tens o li impedeixen contraure's. **3.** Resultant de les forces elàstiques que, en la massa d'un cos, equilibren els esforços externs que tendeixen a allargar-lo.

- *Cast.* tensión.

terminal *m.* Born.

- *Cast.* terminal.

tintura *f.* Operació d'aplicar una matèria colorant a un tèxtil.

- *Cast.* tintura.

tiristor *m.* Dispositiu electrònic amb quatre capes de semiconductor *p* i *n* alternades, generalment de silici, proveït de tres elèctrodes: ànode, càtode i porta o elèctrode de control.

- *Cast.* tiristor.

torsió *f.* **1.** Deformació que experimenta un cos sotmés a dos aparells de forces, un dels quals pot ser la reacció a l'altre, que actuen en sentits contraris i en dos plans paral·lels, de manera que cada secció del cos sofreix una rotació respecte a una altra secció pròxima. **2.** Nombre de voltes de torsió que es dóna a un fil en filar-lo amb la missió d'evitar que les fibres llisquen les unes sobre les altres.

- *Cast.* torsión.

trama *f.* Fil o conjunt de fils que van de vora a vora d'un teixit, entrellaçats i encruats amb els fils d'ordit.

- *Cast.* trama.

transformació *f.* Variació de les funcions d'estat d'un sistema termodinàmic.

- *Cast.* transformación.

transistor *m.* Dispositiu electrònic d'estat sòlid basat en les propietats conductores dels semiconductors, degudes a la presència dels portadors majoritaris i minoritaris.

- *Cast.* transistor.

transmissió *f.* Comunicació del moviment d'un òrgan o element mecànic a un altre.

- *Cast.* transmisión.

triangle *m.* Conjunt d'arcades d'una muntura jacquard que pengen d'un mateix encler.

- *Cast.* triángulo.

triptòfan *m.* Àcid propiònic, aminoàcid essencial que ocorre a la natura en la forma L(-).

- *Cast.* triptófano.

troostita *f.* Constituent microgràfic de l'acer, format per ferrita i cementita.

- *Cast.* troostita.

tub *m.* **1.** Element buit (cilíndric, prismàtic, cònic, etc.) de secció generalment constant, de vidre, de metall, de ciment, de plàstic, de goma, etc., més llarg que ample, que, formant part generalment d'una conducció, serveix per a conduir o transportar gasos, líquids o matèries pulverulentes i per a molts altres usos. **2.**

tub d'assaig Tub de vidre tancat per un extrem, de fons redó, de dimensions molt diverses, molt emprat en el laboratori.

- *Cast.* **1.** tubo. **2.** tubo de ensayo.

turbina *f.* Màquina rotativa que transforma l'energia cinètica, potencial, interna o de pressió d'un fluid en energia mecànica.

- *Cast.* turbina.

V

valor eficaç Arrel quadrada del valor mitjà d'una magnitud al quadrat, que s'empra en l'estudi del corrent altern.

- *Cast.* valor eficaz.

vapor *m.* **1.** Dit de la fase gasosa d'una substància que és a una temperatura inferior a la temperatura crítica. **2.** Vapor d'aigua utilitzat com a força motriu.

- *Cast.* vapor.

vas de precipitats Vas cilíndric de vidre, resistent al foc, més alt que ample o de proporcions semblants, proveït de bec i sovint graduat, que té una gran aplicació en les tasques experimentals de la química.

- *Cast.* vaso de precipitados.

vinclament *m.* Deformació lateral d'una peça llarga que es corba en la seua part

central per efecte d'una compressió excessiva exercida en el sentit del seu eix longitudinal.

- *Cast.* pandeo.

viscosa *f.* Solució xaporosa, molt viscosa, obtinguda tractant linters de cotó o polpa de fusta o de cel·lulosa, emprada en la fabricació del raïó viscosa.

- *Cast.* viscosa.

volt *m.* Unitat internacional de força electromotriu i de tensió.

- *Cast.* volt, voltio.

voraviu *m.* **1.** Vora resistent d'una tela, teixida de manera que no es puga desfilar. **2.** Aparell per a fer el lligat dels falsos voravius.

- *Cast.* orillo.

W

watt *m.* Unitat internacional de potència.

• *Cast.* vatio, watt.

VOCABULARI CASTELLÀ-VALENCIÀ

A

absorción absorció.
acabado acabament.
acritud acritud.
admitancia admitància.
agotamiento esgotament.
aislador aïllador.
álabe àlep, dent.
algodón cotó.
alizarina alitzarina.
alotropía al·lotropia.
amperio ampere.
amplificador amplificador.
anillo anell.

anión anió.
apresto aprest.
arcada arcada.
ariete, golpe de colp d'ariet.
aro cèrcol.
arrollamiento enrotllament.
asíncrono -na asíncron -a.
aspa aspi.
aspado aspiatge.
autoinducción autoinducció.
axial axial.
azoico -ca azoic -a.

B

bainita bainita.
biela biela.
blanqueo blanqueig.
bobina bobina.

bobinado bobinatge.
bomba bomba.
borne born.

C

calandrado calandratge.
canilla canilla, bitlla.
cañamo cànem.
carburación carburació.
cardado cardatge.
cardar cardar.
carretilla carretó.
catión catió.
caudal cabal.
cavitación cavitació.
cebado encebament.
celulosa cel·lulosa.
centrífugo -ga centrífug -a.
centrípeto -ta centrípet -a.
chamuscadora socarrimadora.
chispa guspira.

ciclo cicle.
cigüeñal cigonyal.
cisteina cisteïna.
cistina cistina.
clavija clavilla.
colector col·lector.
colorant colorante.
compresor compressor.
conductancia conductància.
conexión connexió.
conmutador commutador.
contactor contactor.
cromático -ca cromàtic -a.
cromatografía cromatografia.
culata culata.

D

decatizado decatissatge.
delga lamel·la, delga.

dendrita dendrita.
densidad densitat.

descrudado descruatge.
desfase desfasament.
devanado enrotllament.
diagrama diagrama.
diamagnetismo diamagnetisme.
diente dent.
diodo díode.

disco disc.
dislocación dislocació.
distribución distribució.
dopado dopatge.
dosado dosatge.
durómetro duròmetre.

E

eje eix.
electrocinética electrocinètica.
electrodo elèctrode.
electroforesis electroforesi.
electromagnetismo electromagnetisme.
electroquímica electroquímica.
electrostática electrostàtica.
electroválvula electrovàlvula.
émbolo èmbol.
entalpía entalpia.
entropía entropia.

equilibrio equilibri.
equipotencial equipotencial.
escobilla escombreta.
espectro espectre.
espectroscopia espectroscòpia.
estampación estampació.
estator estator.
estirado estiratge.
estiraje estiratge.
estricción estricció.
excitación excitació.

F

faradio farad.
fasímetro fasímetre.
fasor fasor.
ferrita ferrita.
ferromagnetismo ferromagnetisme.
fibra fibra.
fibroina fibroïna.
filamento filament.
filtro filtre.

floca floca.
flujo flux.
fluxómetro fluxòmetre.
fotoconductor -ra fotoconductor -a.
fotodiodo fotodíode.
fotómetro fotòmetre.
fotovoltaica, célula cèl·lula fotovoltaica.
fulardar fulardar.
fusible fusible.

G

galga galga.

H

henrio henry.
hidrodinámica hidrodinàmica.
hidrostática hidrostàtica.
hilar filar.
hilatura filatura.

hilo fil.
hipótesis hipòtesi.
histéresis magnética histèresi magnètica.
horquilla forqueta.
huso fus.

I

impedancia impedància.
índigo indi.
inducción electromagnética inducció electromagnètica.
inducido -da 1. induït -ïda. 2. **reacción de**

inducido reacció d'induït.
inductor inductor.
interruptor interruptor.
inyección injecció.

L

lana llana.
lanzadera llançadora.
ligamento lligatge.
lino lli.

lubricación lubrificació.
lubrificación lubrificació.
luminiscencia luminescència.

M

maclado -da maclat -ada.
magnetomotoriz, fuerza força magnetomotriu.
máquina 1. màquina. 2. **máquina frigorífica** màquina frigorífica. 3. **máquina hidráulica** màquina hidràulica. 4. **máquina térmica** màquina tèrmica.
martensita martensita.
masa massa.

matriz matriu.
mho mho.
micela micel·la.
microscopi microscopi.
modular modular.
montura muntura.

O

ohmio ohm.
ondular ondar.
orillo voraviu.

oxidación 1. oxidació. 2. **número de oxidación** nombre d'oxidació.

P

pandeo vinclament.
paramagnetismo paramagnetisme.
pasada passada.
pectina pectina.
peinado pentinament.
peine pinte.
pérdidas pèrdues.
peritético -ca peritèctic -a.
perlita perlita.
pigmento pigment.

pistón pistó.
platabanda platabanda.
plataforma plataforma.
plegador plegador.
polea corriola, politja.
precipitación precipitació.
presión pressió.
proceso procés.
proteina proteïna.
pulsador polsador.

R

radiación radiació.
ranura ranura.
raso setí, ras.
reactancia **1.** reactància. **2. reactancia capacitativa** reactància capacitativa. **3. reactancia inductiva** reactància inductiva.
reducció reducció.
reflexió reflexió.
refrigeración refrigeració.
remesa remesa.

rendimiento rendiment.
resiliencia resiliència.
resistencia resistència.
resonancia ressonància.
retorcido retort.
retorsión retorsió.
rodete rodet.
rodillo corró.
rotor rotor.
rótula ròtula.

S

sarga gerga.
satén setí.
 saturación saturació.
seccionador seccionador.
seda seda.
 semejanza dinámica semblança dinàmica.
sericina sericina.

shunt shunt.
síncrono -na síncron -a.
siemens siemens.
sobrealimentación sobrealimentació.
sobrecarga sobrecàrrega.
solenoides solenoide.
susceptancia susceptància.

T

tafetán tafetà.
tautomería tautomeria.
tejer teixir.
tejido teixit.
tela tela.
telar teler.
tenacidad tenacitat.
tensión tensió.
terminal terminal.
tintura tintura.
tíristor tiristor.
toma 1. presa. **2. toma de tierra** presa de terra.

torsión torsió.
trama trama.
transformación transformació.
transistor transistor.
transmisión transmissió.
triángulo triangle.
triptófano triptòfan.
troostita troostita.
tubería canonada.
tubo 1. tub. **2. tubo de ensayo** tub d'assaig.
turbina turbina.

U

urdimbre ordit.

urdir ordir.

V

valor eficaz valor eficaç.
vapor vapor.
vaso de precipitados vas de precipitats.
viga biga.

viscosa viscosa.
volt volt.
voltio volt.

W

watt watt.